

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Τρίτη 25 Ιουλίου 2023

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Τὰ ὑποκείμενα πρὸς τὸν βίον ἡμῖν, οἷον τὸ σῶμα καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα, καθάπερ ὄργανά τινα ὑπόκειται, τούτων δ' ἐπικίνδυνός ἐστιν ἡ χρῆσις, καὶ πλέον θάτερον ἀπεργάζεται τοῖς μὴ δεόντως αὐτοῖς χρωμένοις. Δεῖ τοίνυν ὀρέγεσθαι τῆς ἐπιστήμης κτᾶσθαί τε αὐτὴν καὶ χρῆσθαι αὐτῇ προσηκόντως, δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα. Φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως.

Μήτε νέος τις ὦν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρον ὑπάρχων κοπιάτω φιλοσοφῶν· οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδεὶς ἐστὶν οὔτε πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαῖνον. Ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθέναι τὴν ὥραν, ὁμοίός ἐστιν τῷ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μήπω παρεῖναι τὴν ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. Ὅστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι, τῷ μὲν ὅπως γηράσκων νεάζῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν γεγονότων, τῷ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν ἀφοβίαν τῶν μελλόντων. Μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.

A1. α) Να χαρακτηρίσετε με την ένδειξη Σωστό ή Λάθος τις παρακάτω προτάσεις:

α. Η χρήση των οργάνων του σώματος είναι ασφαλής για τον άνθρωπο.

β. Η φιλοσοφία βοηθά τον άνθρωπο να ζήσει ορθά τον ιδιωτικό και τον πολιτικό του βίο.

γ. Για κανέναν άνθρωπο δεν είναι πολύ αργά να φροντίσει για την υγεία της ψυχής του μέσω της φιλοσοφίας.

δ. Πρέπει να φιλοσοφεί κυρίως ο νέος άνθρωπος.

β) Για καθεμιά να γράψετε το απόσπασμα του αρχαίου κειμένου που τις επιβεβαιώνει.

Μονάδες 8

A2. «δι' ἧς πάντα ταῦτα εὖ θησόμεθα». Σε ποια λέξη του αρχαίου διδαγμένου κειμένου παραπέμπει η αναφορική αντωνυμία «δι' ἧς»;

Μονάδες 2

B1. Να αναφερθείτε στο διττό αποτέλεσμα που έχει η φιλοσοφία, στο κοινωνικό σύνολο και στο άτομο, σύμφωνα με την παρακάτω φράση: «φιλοσοφητέον ἄρα ἡμῖν, εἰ μέλλομεν ὀρθῶς πολιτεύσεσθαι καὶ τὸν ἑαυτῶν βίον διάξειν ὠφελίμως».

Μονάδες 10

B2. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

ΣΤΗΛΗ Α

1. διάξειν
2. ἀπεργάζεται
3. λέγων
4. γεγονότων
5. νέος

ΣΤΗΛΗ Β

- α. υπουργός
- β. ταξινόμηση
- γ. παραγωγικός
- δ. ανανέωση
- ε. γήρανση
- στ. γενέθλια
- ζ. παραλογισμός

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Στην καταδίκη του Σωκράτη συνέβαλε και η υποψία ότι ο φιλόσοφος διαπνεόταν από δημοκρατικά φρονήματα.
2. Η αρχαία ελληνική θρησκεία διέθετε ιερατείο με αποστολή τη μεσολάβηση μεταξύ θεών και ανθρώπων.
3. Η μήνυση κατά του Σωκράτη έγινε από τον Άνυτο, έναν ποιητή του οποίου μοναδική δόξα αποτελεί το γεγονός ότι υπήρξε κατήγορος του φιλοσόφου.
4. Ο Αναξαγόρας και ο Πρωταγόρας κατηγορήθηκαν για αθεΐα.
5. Μετά την καταδίκη του ο Σωκράτης έμεινε περίπου έναν μήνα στο κρατητήριο.

Μονάδες 10

B4. Να συγκρίνετε τα οφέλη της ποίησης, όπως αυτά περιγράφονται από τον φανταστικό ποιητή Ιάσωνα Κλεάνδρου, με αυτά της φιλοσοφίας όπως περιγράφονται από τον Επίκουρο, στο κείμενο αναφοράς.

Μελαγχολία τοῦ Ἰάσωνος Κλεάνδρου
ποιητοῦ ἐν Κομμαγενῆ· 595 μ.Χ.*

Τό γήρασμα τοῦ σώματος καί τῆς μορφῆς μου
εἶναι πληγή ἀπό φρικτό μαχαῖρι.
Δέν ἔχω ἐγκαρτέρησι καμιά.
Εἰς σέ προστρέχω Τέχνη τῆς Ποιήσεως,
πού κάπως ξέρεις ἀπό φάρμακα·
νάρκης τοῦ ἄλγους δοκιμές, ἐν Φαντασίᾳ καί
Λόγῳ.

Εἶναι πληγή ἀπό φρικτό μαχαῖρι. —
Τά φάρμακά σου φέρε Τέχνη τῆς Ποιήσεως,
πού κάμνουνε — γιά λίγο — νά μή νοιώθεται ἡ
πληγή.

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Ἰσοκράτους Περί Εἰρήνης 38-40

Ο Ἰσοκράτης υπέρμαχος της ειρήνης προτρέπει τους Αθηναίους να εγκαταλείψουν την ηγεμονία και να αφήσουν τις συμμαχικές πόλεις ήσυχες. Στο απόσπασμα υποστηρίζει ότι φροντίζει περισσότερο για την κοινή σωτηρία παρά για να κερδίσει την εύνοια του ακροατηρίου του.

Δοκεῖ μὲν γὰρ μοι βέλτιον εἶναι διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν, ὁρῶ δ' ὑμᾶς χαλεπώτερον διατιθεμένους πρὸς τοὺς ἐπιτιμῶντας ἢ πρὸς τοὺς αἰτίους τῶν κακῶν γεγεννημένους. Οὐ μὴν ἀλλ' αἰσχυνθείην ἄν, εἰ φανείην μᾶλλον φροντίζων τῆς ἐμαυτοῦ δόξης ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας. Ἐμὸν μὲν οὖν ἔργον ἐστί, καὶ τῶν ἄλλων τῶν κηδομένων τῆς πόλεως, προαιρεῖσθαι τῶν λόγων μὴ τοὺς ἡδίστους, ἀλλὰ τοὺς ὠφελιμωτάτους· ὑμᾶς δὲ χρὴ πρῶτον μὲν τοῦτο γινώσκειν, ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων πολλαὶ θεραπείαι καὶ

παντοδαπαὶ τοῖς ἰατροῖς εὕρηται, ταῖς δὲ ψυχαῖς ταῖς νοσοῦσαις καὶ γεμούσαις πονηρῶν ἐπιθυμιῶν οὐδὲν ἔστιν ἄλλο φάρμακον πλὴν λόγος ὁ τολμῶν τοῖς ἀμαρτανομένοις ἐπιπλήττειν, ἔπειθ' ὅτι καταγέλαστόν ἐστιν τὰς μὲν καύσεις καὶ τὰς τομὰς τῶν ἰατρῶν ὑπομένειν ἵνα πλειόνων ἀλγηδόνων ἀπαλλαγῶμεν, τοὺς δὲ λόγους ἀποδοκιμάζειν πρὶν εἰδέναι σαφῶς εἰ τοιαύτην ἔχουσιν τὴν δύναμιν ὥστ' ὠφελῆσαι τοὺς ἀκούοντας.

Λεξιλόγιο:

διαλέγομαι= συζητώ, μιλάω

ἐπιτιμῶ= κατακρίνω

οὐ μὴν ἀλλὰ= ἀλλὰ ὅμως

προαιροῦμαι= προτιμῶ

ἡδύς -εῖα -ὺ= ευχάριστος

παντοδαπός, ἡ, ὄν= κάθε είδους

ἡ τομή= ἡ ἐγχείρηση

ἡ ἀλγηδῶν -όνος= πόνος

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Γ1. Να μεταφραστεί το απόσπασμα: «Δοκεῖ μὲν γὰρ μοι ... ἐπιπλήττειν».

Μονάδες 20

Γ2. Πῶς ἀντιμετωπίζονται οἱ ἀσθένειες τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς με βάση το παραπάνω ἀπόσπασμα (ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα ... τοὺς ἀκούοντας);

Μονάδες 10

Γ3. α) Να γραφεί ἡ γενικὴ καὶ δοτικὴ τῶν οὐσιαστικῶν στὸν ἀριθμὸ που βρῖσκονται: τῆς πόλεως, τῶν λόγων, θεραπείαι, τὰς καύσεις, τὰς τομὰς.

Μονάδες 5

Γ3. β) Να γραφεί το γ' πληθυντικό όλων των εγκλίσεων Ενεστώτα καθώς και το απαρέμφατο και η μετοχή στη φωνή που βρίσκονται οι ακόλουθοι τύποι: ἔχουσι, τοῖς ἀμαρτανομένοις.

Μονάδες 5

Γ4. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι ακόλουθοι τύποι: τῆς δόξης, ὑμᾶς, γινώσκειν, θεραπείαι.

Μονάδες 4

Γ4. β) Να αναγνωριστεί ο υποθετικός λόγος (υπόθεση – απόδοση – είδος): Οὐ μὴν ἀλλ' αἰσχυνθείην ἄν, εἰ φανείην μᾶλλον φροντίζων... σωτηρίας.

Μονάδες 3

Γ4. γ) Να αναγνωριστεί το είδος των δευτερευουσών και ο συντακτικός τους ρόλος:

«ὅτι τῶν μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσημάτων ... εὕρηνται», «ἵνα πλειόνων ἀλγηδόνων ἀπαλλαγῶμεν», «ὥστ' ὠφελῆσαι τοὺς ἀκούοντας».

Μονάδες 3

Καλή επιτυχία!!!